

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motionerna 2012/13:U12 (S) yrkandena 12 och 13 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20–23.

I yttrandet finns två avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Skrivelsens innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 12 anförs bl.a. följande. När det gäller reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken bör regeringen agera när det gäller exempelvis frågorna om att miljöåtgärder ska bli krav för att få ta emot gårdsstöd och att förgröningen ska anpassas till förhållandena i norra Sverige. Enligt motionen bör stora belopp inte överföras från pelare 2 till pelare 1. I motionen framförs kritik bl.a. mot att regeringen öppnat för uppluckrade tvärvillkor och för ett förslag om frivilliga fonder som ska finnas i en reserv för kristider. När det gäller den nya fiskeripolitiken i EU anförs i motionen bl.a. att försiktighetsansatsen bör tillämpas, ekosystemansatsen bör gälla och målet bör vara att fiskeripolitiken ska leda till ett maximalt hållbart nyttjande senast 2015. Utkastförbudet bör utformas som ett generellt förbud med en lista på undantag snarare än det partiella förbud som nu föreslås. I motionen framförs även att en ökad regionalisering är rätt väg att gå och att överförbara fiskenyttjanderättigheter inte bör införas. EU:s beslut om fiskeriförvaltning i Östersjön och i Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för hotade arter. Ålfisket i EU bör stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. I motionen framförs vidare kritik mot att EU ännu inte har beslutat om maximala transporttider för slaktdjur på åtta timmar. Denna fråga bör vara prioriterad för den svenska regeringen. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning av övriga sammansatta köttprodukter framåt. Det borde vara prioriterat för regeringen att driva denna fråga vidare. Den svenska regeringen bör agera för att få till stånd en översyn i EU av bästföremärkningen av livsmedel.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 20 ifrågasätts kostnadseffektiviteten i de externa fiskeavtalen. Avtalen bör enligt motionsyrkandet inte förlängas när det gäller utvecklingsländerna. Den svenska ståndpunkten bör vara att inte ge kommissionen mandat att förhandla om externa fiskeavtal. Enligt yrkande 23 i samma motion bör regeringen inom EU driva frågan om att alla animaliska produkter, även sammansatta, ska ursprungsmärkas för varje led i produktionskedjan. Detta bör göras för att få ett slut på fusket och öka spårbarheten samt för att underlätta för konsumenterna att göra upplysta och medvetna val.

Utskottets ställningstagande

Jordbruksfrågor

I november 2011 presenterade kommissionen sina lagförslag för framtidens gemensamma jordbrukspolitik (GJP). Lagförslagen inbegriper direktstöd, marknadsordningen, politiken för landsbygdsutveckling samt horisontella frågor om finansiering, förvaltning och kontroll. Kommissionen föreslår att GJP även fortsättningsvis ska utgöras av en stark gemensam politik som är uppbyggd kring två pelare. Pelare 1, som innehåller direktstöd och marknadsordningen, ska få större miljöfokus och fördelas mer rättvist mellan medlemsstaterna. Pelare 2, som innehåller miljö- och landsbygdsstöd, ska fokusera på konkurrenskraft, innovation, miljö och klimat. Övergripande målsättningar för GJP är tryggad livsmedelsförsörjning inom EU och globalt, hållbart nyttjande av naturresurser samt bibehållande av levande landsbygder, där jordbruket är en kärnverksamhet och bidrar till lokal sysselsättning. Som anförts i skrivelsen har regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta och förbättrad samstämmighet med politiken för global utveckling.

På ministerrådets möte den 18–19 mars 2013 nåddes en överenskomelse om en allmän inriktning från rådet om den gemensamma jordbrukspolitik. Det har varit viktigt för Sveriges regering att driva den principiella frågan om en minskning av direktstöden, pelare 1, och en betoning på pelare 2 och landsbygdsprogrammet. Då detta inte vunnit gehör har det varit viktigt att nya regler tar hänsyn till svenska förutsättningar för att bedriva lantbruk. Det gäller inte minst reglerna för gårdsstöden och hur dessa ska miljöanpassas. Enligt överenskommelsen får Sverige en möjlighet att tillämpa reglerna så att de fungerar i skogs- och mellanbygder och för de speciella förutsättningar som råder i norra delen av landet. Frågan om djurvelfärd har prioriterats av den svenska regeringen i förhandlingarna. Enligt överenskommelsen är djurvelfärden ett av de områden som står i fokus i landsbygdsprogrammet. Ett område där Sveriges regering hade velat komma längre är frågan om marknadsanpassning. Exempelvis kommer de sockerkvoter som begränsar produktionen för att hålla uppe priserna att finnas kvar längre än vad den svenska regeringen hade önskat.

Överenskommelsen innebär att Sverige får möjlighet att bevara de biologiskt viktiga betesmarkerna. Efter att man nu har kommit överens om de fyra förordningar som ingår i jordbruksreformen kan ministerrådet inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Förhoppningen är att en överenskommelse kring GJP-reformen ska kunna nås i juni 2013. Utskottet följer förhandlingarna.

Fiskefrågor

Den 13 juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Paketet omfattade den s.k. grundförordningen, marknadsordningen och ett meddelande om den internationella dimensionen. I december 2011 presenterades den sista delen i reformpaketet, förslaget om att inrätta Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF).

Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 12 juni ställde sig en majoritet av EU:s medlemsstater bakom en delvis allmän inriktning om förslaget till ny grundförordning. Inriktningen fokuserade huvudsakligen på ett maximalt hållbart uttag (MSY), samråd med tredjeländer, utkastförbud, fleråriga planer och regionalisering. Medlemsstaterna var enligt skrivelsen näst intill eniga om att MSY ska uppnås för samtliga bestånd till 2015 där så är möjligt, och senast till 2020. De flesta medlemsstater var överens om att gradvis introducera ett utkastförbud med detaljerade regler i fleråriga förvaltningsplaner. Många var dock bekymrade över tillämpningen, och flera delar sköts på framtiden, t.ex. start- och slutdatum och undantag från utkastförbudet. En stor majoritet av medlemsstaterna ansåg att systemet med överlåtbara fiskenyttjanderätter (TFC, transferable fishing concession) ska vara frivilligt och inte, som kommissionen föreslagit, obligatoriskt att införa. Det fanns vidare ett stort stöd för att man ska fortsätta att anta och utveckla långsiktiga förvaltningsplaner. Dock fanns olika syn gällande om man ska formulera MSY-mål för s.k. blandfiske, dvs. områden där flera arter fiskas samtidigt. Slutligen var de flesta medlemsstater positiva till att regionalisering ska vara en möjlighet. Som framgår av skrivelsen ställde sig Sverige inte bakom den allmänna inriktningen avseende grundförordningen.

När det gäller reformen av den gemensamma fiskeripolitiken har utskottet nyligen anfört bl.a. följande i betänkande 2012/13:MJU13.

Utskottet konstaterar att arbetet med reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik ännu inte är slutfört. Frågorna om bl.a. utkastförbud och bifångsters avräkning mot kvoter behandlas inom reformarbetet (artikel 15–16 i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den gemensamma fiskeripolitiken KOM(2011) 425). Även frågan om överlåtbara fiskenyttjanderätter behandlas i förslaget till förordning (artikel 27–33). Vid sitt möte den 12 juni 2012 nådde rådet en överenskommelse om en allmän riktlinje om huvuddelen av förslaget. Kvarstående frågor behandlades av rådet den 25–26 februari 2013.

Regeringen har i förhandlingarna drivit linjen att ett utkastförbud ska införas snarast och att all kommersiell fångst därmed måste landas men att en regional anpassning av tidsfristerna kan vara acceptabel.

Det är dock viktigt att det för alla fisken finns angivna slutdatum för när landningsskyldigheten ska gälla. Regeringen anser vidare att eventuella undantag från landningsskyldigheten ska baseras på vetenskapliga grunder och faktiska problem. Regeringen har förordat att oönskade fångster avräknas mot målartens kvot, då detta ger ett tydligt incitament för fiskaren att införa selektiva fångstmetoder och andra åtgärder för att minimera oönskad bifångst. Fisk som inte är målart och som kan överleva ska återgå till havet och inte tas i land. För att möjliggöra ett utkastförbud och ge fiskarna ett verktyg för att följa ett utkastförbud stöder regeringen att det ska vara möjligt för medlemsländerna att välja att införa ett system för överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concession, TFC). TFC möjliggör för fiskaren att ha en adekvat kvotsammansättning. Om en medlemsstat väljer att införa ett TFC-system är det enligt regeringen viktigt att medlemsländerna själva kan besluta hur systemet ska utformas.

Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik bl.a. vad gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson har uttalat att förslaget innebär förbättringar jämfört med den nuvarande fiskeripolitiken men inte tillräckligt långtgående. Förbudet mot att kasta tillbaka oönskad fisk i havet mildrades i rådets överenskommelse. Förbudet genomförs senare och får även fler undantag. Ministern anser att situationen för fisken är allvarlig och att förslaget inte förbättrar situationen tillräckligt mycket. Det är enligt ministern positivt att vi nu har ett förslag mot utkast, något som Sverige kämpat för länge, men det borde införas snabbare. Ministern är även kritisk till att det kommer att vara tillåtet med en viss mängd utkast även i fortsättningen.

Ministerrådet och Europaparlamentet ska nu förhandla med ambitionen att nå en slutlig politisk överenskommelse i juni 2013. Regeringen har anfört att den kommer att fortsätta att arbeta mycket aktivt för att påverka de förhandlingar som inleds nu för att få en långsiktigt hållbar fiskepolitik.

Utskottet har i betänkandet även uttalat följande om ålfiske i EU.

När det gäller fiske av ål inom EU antog rådet 2007 förordning (EG) nr 1100/2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål. Enligt förordningen skulle medlemsstaterna upprätta planer för förvaltning av ålbeståndet. Målet med förvaltningen är att minska dödligheten så att 40 procent av ålens biomassa i ett av människan opåverkat bestånd ska kunna påbörja lekvandringen till Sargassohavet. Sveriges nationella förvaltningsplan för ål godkändes av EU-kommissionen i oktober 2009.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om ålförvaltning och fisket efter hälleflundra och anfört bl.a. följande (bet. 2011/12:MJU15). Utskottet utgick från att regeringen inom EU-samarbetet drev frågan om att skapa förutsättningar för en tillväxt av ålbeståndet. Sverige och andra medlemsstater i EU arbetade enligt utskottet efter de nationella ålåterhämtningsplaner som hade fastställts. Planen bestod av fyra huvudinriktningar: skärpta regleringar av fisket, utökade kontrollåtgärder, ökade utsättningar av ål och åtgärder för att minska dödlighet hos blankål i vattendrag. Förvaltningen skulle vara adaptiv med kontinuerlig uppföljning och anpassning av åtgärderna. Särskild vikt borde läggas vid samverkan mellan relevanta myndigheter och intressenter utanför fiske-sektorn som påverkade ålens beståndssituation och vandring. Vidare konstaterade utskottet att medlemsstaterna senast den 30 juni 2012

enligt EU-förordningen om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål skulle lämna en rapport om den nationella ålförvaltningsplanen till kommissionen. I rapporten skulle medlemsstaten redogöra för övervakning, effektivitet och resultat till följd av planen. Kommissionen ska senast den 31 december 2013 presentera en rapport för Europaparlamentet och rådet med en statistisk och en vetenskaplig utvärdering av vilka resultat som uppnåtts genom förvaltningsplanerna för ål, åtföljd av ett utlåtande från vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen. Mot bakgrund av rapporten ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som med hög sannolikhet leder till att beståndet av europeisk ål återhämtar sig.

Utskottet har fått en uppgift om att Sverige har lämnat sin rapport om den nationella förvaltningsplanen för ål till kommissionen. Utskottet konstaterar liksom tidigare med tillfredsställelse att det pågår ett omfattande arbete för att ålen ska återhämta sig och emotser resultatet av den utvärdering som ska ske av EU-medlemsstaternas återhämtningsplaner för ål.

I betänkandet anförde utskottet vidare att det inte fanns skäl att föreslå några ytterligare åtgärder när det gäller dessa frågor. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Som anförs i skrivelsen antog jordbruks- och fiskerådet vid sitt möte den 9 mars 2012 slutsatser om kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens (GFP) internationella dimension. I slutsatserna fastslås bl.a. att EU ska ta hänsyn till målen för utvecklingsarbetet vid genomförande av politik som kan påverka utvecklingsländerna, att en möjlighet ska finnas att upphäva avtalen vid allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna, att transparensen ska öka i fråga om det totala fisket i partnerskapslandets vatten och att förhandsbedömningar och efterhandsutvärderingar ska göras där inte bara de miljömässiga, ekonomiska och sociala effekterna av avtalen bedöms, utan också vilka möjligheter som finns för en hållbar utveckling inom fiskesektorn och vad som krävs för att den berörda kuststaten ska kunna inrätta ett ansvarsfullt fiske.

Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har enligt skrivelsen varit att den nya GFP:n ska bygga på regelförenkling och att det ska råda samklang med andra politikområden, framför allt miljö och utveckling. Det är också viktigt att reformens tre delar – grundförordningen, havs- och fiskerifonden samt marknadsordningen – harmonierar med varandra. När det gäller fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer framgår av skrivelsen att regeringens hållning har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall.

Utskottet har i ett utlåtande (utl. 2011/12:MJU7) anfört följande med anledning av kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension, KOM(2011) 424. Utskottet välkomnade kommissionens meddelande och stödde många av de reformer som kommissionen föreslog men underströk att politiken även måste genomföras i praktiken för att ge resultat. När det gällde de åtgärder kommissionen inledningsvis föreslog för att bidra till långsiktig hållbarhet i hela världen instämde utskottet i det som kommissionen förde fram. För att EU ska

vara trovärdig i internationella sammanhang ansåg utskottet emellertid att EU:s egen fiskeripolitik både internt och externt måste förbättras. Detta blir särskilt tydligt i förhållande till de s.k. partnerskapsavtalen mellan EU och tredjeländer. Det räcker inte med att åberopa principer i olika dokument om ingen tar ansvar för att de efterlevs. Enligt utskottets mening riskerar det att bli tomma ord att tala om att fiske bedrivs på överskottsresurser om de vetenskapliga kunskaperna om bestånden saknas eller om man över huvud taget inte känner till vilka andra länder som fiskar i samma vatten. Utskottet ställde sig naturligtvis positivt till att ställa upp iakttagandet av mänskliga rättigheter som ett nödvändigt villkor för att ingå eller fortsätta samarbetet med tredjeländer på fiskeriområdet. För att denna princip ska kunna tillämpas, liksom principen om att avtalen ska stödja utvecklingen av en hållbar fiskesektor i partnerländerna och att ekonomiska bidrag ska komma den lokala fiskeindustrin till del, måste det finnas offentligt tillgängliga sociala och ekonomiska utvärderingar som är av tillräckligt god standard. Utskottet pekade i detta sammanhang på vikten av dessa utvärderingar och beklagade att kommissionens meddelande inte innehöll tillräckliga garantier för att dessa utvärderingar håller måttet och att de görs tillgängliga i tid. Vidare ansåg utskottet att fisketillträdesrättigheterna skulle bekostas av fiskefartygens ägare och inte belasta EU:s budget. Det var däremot viktigt enligt utskottet att EU hjälpte de länder som EU i dag har avtal med för att utveckla och stärka deras egen fiskeförvaltning genom både ekonomiskt stöd och kunskapsöverföring. Mot bakgrund av hur det ser ut i dag ansåg utskottet att EU, med kommissionen i spetsen, måste ställa krav. Förhandlingar ska inte inledas om nya avtal eller för att förnya protokoll om inte vissa grundläggande villkor är uppfyllda. Avslutningsvis framhöll utskottet att det stödde kommissionens strävan att uppnå ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden på global nivå till 2015 och att bidra till en mer ansvarsfull förvaltning av det internationella fisket.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i denna fråga.

Som framgår av skrivelsen nåddes liksom tidigare år en politisk överenskommelse om fiskemöjligheterna i Östersjön för 2013 vid jordbruks- och fiskerådets möte i oktober 2012. Kvoterna för torsk sänktes genomgående. För det östra beståndet beslutades om sänkningar i enlighet med förvaltningsplanen. För det västra beståndet gick rådets beslut något längre än förvaltningsplanen, för att komma närmare målet om maximalt hållbart uttag. För lax sänktes kvoten i enlighet med kommissionens förslag. För övriga bestånd (sill, skarpsill och rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend, och där beslutades huvudsakligen om ökningar av fiskemöjligheterna. Tre fiskbestånd i Östersjön kommer att fiskas enligt principen om maximalt hållbart uttag (MSY) 2013 (skarpsill, det östra torskbeståndet och det västra sillbeståndet). Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken förhandlar EU årligen om fiskemöjligheter i Västerhavet (Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak). Förhandlingar om

fiskekvoter och övriga regler för fisket på gemensamt förvaltade bestånd sker dels internt inom EU, dels med kuststaterna runt Västerhavet. Resultatet av både de externa och de interna förhandlingarna om fiskerimöjligheter fastställs i den s.k. TAC- och kvotförordningen som i regel antas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december. Årsförhandlingarna med tredje-länder baseras på långsiktiga fiskeavtal, främst mellan EU och Norge, men även mellan EU och de övriga kuststaterna Island, Färöarna och Grönland samt Ryssland. För Sverige är de viktigaste bestånden i Västerhavet torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. Förslagen om 2013 års fiskemöjligheter antogs enligt skrivelsen genom en politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december 2012. För majoriteten av EU:s bestånd innebar överenskommelsen att de gällande förvaltningsplanerna följdes och att kvoterna minskades eller låg kvar på oförändrade nivåer med utgångspunkt från vetenskaplig rådgivning. Ministerrådet fattade också beslut om oförändrat antal dagar till havs för fiske med torskfångande fiskeredskap till följd av en ändring i återhämtningsplanen för torsk.

Utskottet har från Havs- och vattenmyndigheten fått uppgifter om att EU och Norge i januari 2013 kom överens om fiskekvoter och regler för fisket i Nordsjön och Skagerrak för 2013. De slutliga nivåer som fastställdes för de flesta kvoter är grundade på förvaltningsplaner och vetenskaplig rådgivning. För t.ex. kolja, sej och rödspätta innebär det att kvoterna ökar med 15 procent. För torsk i Nordsjön och Skagerrak fastställdes samma kvot för 2013 som för 2012. Dessutom har ett antal av EU:s medlemsstater, de med störst fångster av torsk i Nordsjön och Skagerrak, kommit överens om att under 2013 införa planer för att minska fiskeridödligheten för torsk. EU och Norge kommer även att se över sin förvaltningsplan för torsk under året och har formulerat ett antal frågor till Internationella havsforskningsrådet (Ices) för att få vägledning.

Utskottet ansluter sig till vad regeringen anför i skrivelsen om fiskeriförvaltning i Östersjön och Västerhavet.

Djurskydd m.m.

När det gäller skydd av djur under transport framgår av skrivelsen att den frågan diskuterades inom EU under året. Diskussionerna skedde mot bakgrund av en rapport från kommissionen om de nu gällande bestämmelserna om djurtransporter. Enligt rapporten hade rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport haft en positiv effekt på djurskyddet. Kommissionen konstaterade dock att delar av förordningen inte var förenliga med aktuella vetenskapliga rön på området och att förordningens bestämmelser inte heller följdes fullt ut. Rapporten innehöll förslag till åtgärder för att förbättra genomförandet av de nu gällande bestämmelserna men saknade förslag om ändringar i det nu gällande regelverket. I juni enades rådet om slutsatser om rapporten och om kommissionens djurskyddsstrategi för perioden 2012–2015. Vad gäller

djurskyddsstrategin är regeringen enligt skrivelsen nöjd med slutsatserna, som innehöll flera punkter som är viktiga ur djurskyddssynpunkt. När det gäller djurtransporterna fanns dock mer att önska. Sverige lämnade därför en deklaration om djurtransporterna i samband med att slutsatserna antogs. I deklarationen uttrycktes besvikelse över att rådet inte kunde enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att löpande uppdatera regelverket i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. När det gäller slaktdjur vill regeringen att transporttiden begränsas till maximalt åtta timmar. Europaparlamentet antog en resolution om djurtransporter i december 2012. Resolutionen krävde bättre efterlevnad av EU:s djurskyddsregler, fler inspektioner och att regelbrott ska leda till avskräckande påföljder. Vidare uppmuntrades att lokala slakterier används och att frågan om en maxtransporttid om åtta timmar för slaktdjur tas upp till förnyat övervägande. Regeringen har informerat vissa ledamöter av Europaparlamentet om hur Sverige ser på frågan om transporter av djur.

Utskottet vill i detta sammanhang anför att riksdagen har lämnat ett tillkännagivande till regeringen när det gäller arbetet med att förkorta djurtransporter (bet. 2010/11:MJU20, rskr. 2010/11:231).

När det gäller antibiotikaanvändning inom djuruppfödning framgår av budgetpropositionen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23) att Sverige har ett mycket gott smittskydd, bl.a. därför att vi aktivt och långsiktigt har arbetat med att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Även Sveriges geografiska läge bidrar till möjligheten att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Antibiotikaresistens är en stor utmaning där samarbete mellan djur- och humanhälsa är viktig. Om sjukdomar inte kan behandlas blir situationen allvarlig för människor och djur, och samhällets kostnader kan bli mycket höga. Därför arbetar regeringen enligt propositionen både internationellt och nationellt för en rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens. Resistensläget i Sverige är bättre än i många andra länder. Omfattningen av antibiotikaresistens övervakas kontinuerligt både i Sverige och inom EU.

Livsmedelsfrågor

Utskottet har nyligen uttalat sig när det gäller märkning av livsmedel (bet. 2012/13:MJU9 Livsmedelspolitik). Utskottet anförde bl.a. följande.

Inledningsvis vill utskottet nämna att i oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning (1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. Obligatoriska bestämmelser om ursprung har sedan tidigare utvecklats, t.ex. när det gäller honung, frukt och grönsaker, fisk och nötkött. Till följd av den nya EU-förordningen kommer uppgift om ursprungsland eller härkomstplats även att vara obligatorisk för kött av svin, får, get och fjäderfä fr.o.m. den 13 december 2014.

I mars 2012 behandlade utskottet flera motionsförslag om märkning. Utskottet uppmärksammade bl.a. att reglerna om livsmedelsmärkning har blivit tydligare och att omfattningen av den obligatoriska ursprungsmärkningen har ökat i och med den nya förordningen.

Vidare redovisade utskottet att nuvarande märkningsdirektiv reglerar märkning av tillsatser i ingrediensförteckningen. Dessa regler är sedan länge genomförda och återfinns i den nya EU-förordningen om livsmedelsinformation till konsumenter som är direkt tillämplig i Sverige fr.o.m. den 13 december 2014. Förordningen innebär bl.a. att kraven på läsbarhet skärps. Utskottet ställde sig positivt till förändringarna och välkomnade dessa.

Därutöver framgick det att kommissionen har fått i uppgift att inom en viss tid efter den 13 december 2014 utvärdera konsekvenserna av att uppgifterna har gjorts obligatoriska för ovan nämnda köttslag. Kommissionen ska även utreda vilka konsekvenserna blir om man gör uppgift om ursprungsland eller härkomstplats obligatorisk för följande livsmedel: kött som används som ingrediens, köttslag där det ännu inte är obligatoriskt med ursprungsangivelse, mjölk, mjölk som ingår som ingrediens i mejeriprodukter, obearbetade livsmedel, livsmedel med en enda ingrediens samt ingredienser som utgör mer än 50 procent av ett livsmedel.

Dessa utredningar ska beakta konsumenternas behov av att bli informerade, huruvida det är genomförbart att tillhandahålla den obligatoriska uppgiften, en nyttokostnadsanalys av att sådana åtgärder införs, de rättsliga effekterna för den inre marknaden samt effekterna för den internationella handeln. Utskottet utgick från att regeringen återkommer med förslag i frågan när kommissionens konsekvensrapport har presenterats.

När det gäller de nu aktuella motionsyrkandena om att Sverige ska driva frågan om ökade krav på ursprungsmärkning inom EU vill utskottet understryka att det är väsentligt att konsumenterna har möjlighet att göra medvetna val mellan olika livsmedel. Det är därför viktigt att märkningen av livsmedlen är korrekt och inte vilseleder konsumenten om varans beskaffenhet. Det kan gälla näringsinnehåll, sammansättning, produktinnehåll (t.ex. djurart), vikt och volym, ursprung, produktionsätt (t.ex. genmodifierade eller ekologiska livsmedel) eller hur livsmedlet exponeras i butiken. Det är enligt utskottets mening positivt att ny gemensam lagstiftning för hur livsmedel ska märkas har antagits inom EU.

Som framgått ovan kommer kommissionen att genomföra en konsekvensanalys av bl.a. de uppgifter som har blivit obligatoriska genom den nya förordningen samt utreda konsekvenserna av en utökad ursprungsmärkning. Utskottet erfar att regeringen vill avvakta resultatet av den förutsedda konsekvensanalysen innan Sverige tar ytterligare initiativ i frågan.

Utskottet vill också lyfta fram att det finns flera exempel på frivillig märkning som innebär att konsumenternas efterfrågan på svenska produkter ger resultat. Ett sådant exempel är märket "Svenskt kött" som är den nya svenskmärkning av charkuteriprodukter som innehåller 100 procent svenskt kött som har tagits fram. Märkningen bygger på en gemensam överenskommelse mellan ett stort antal branschaktörer. Märket betyder att all köttråvara i produkten är från gris, nöt, får eller lamm som är fött, uppfött, slaktat och styckat i Sverige och att hela produkten är tillverkad och förpackad i Sverige. Märkningen infördes på svenska charkvaror under 2011 och kommer att tillhandahållas av de tillverkare av kött- och charkuteriprodukter som uppfyller märkets kriterier.

[– – –]

När det gäller frågan om hållbarhet finns gemensamma bestämmelser för hållbarhetsdatum i de EU-gemensamma märkningsreglerna (LIVSFS 2004:27), och också i den ovannämnda förordning som nyligen beslutats. Där anges de uttryck som ska användas i respektive land. Enligt Landsbygdsdepartementet diskuterar kommissionen och medlemsländerna frågan om hur dessa uttryck ska tolkas, men det är inte aktuellt med en allmän översyn.

Utskottet konstaterar att åtgärder både genomförs och planeras för att livsmedelsinformationen till konsumenterna ska bli bättre.

Utskottet finner inte något skäl att frånga sin tidigare uppfattning om märkning av livsmedel.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 12 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20 och 23.

Vissa miljöpolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 13 anförs att Sverige inom EU bör driva bl.a. följande frågor. Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves. EU bör åta sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020 oavsett andra länders åtaganden. Den färdplan mot 2050 som kommissionen har lagt fram bör antas. FN:s miljöprogram Unep bör stärkas och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN som bör prioritera arbetet som görs inom ramen för FN:s klimatpanel (IPCC). Nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder bör skapas. Europa ska stå för en generös andel av den s.k. gröna fonden. EU bör verka för att FN tillsätter en forskningspanel för kemikalier. EU:s kemikalieförordning Reach bör skärpas och stärkas. Fler ämnen med farliga egenskaper bör föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör tillämpas och lågvolyämnen bör inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas djupare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Ämnen som definieras som hormonstörande och kraftigt allergiframkallande bör föras upp på kandidatlistan. Ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen finns i textilier. Användningen av bekämpningsmedlet parakvat bör stoppas internationellt. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp, precis som andra branscher, och

samma höga krav måste ställas på samtliga fartyg. EU bör, ensamt eller tillsammans med IMO, ta initiativ till ett globalt system med handel med utsläppsrätter för sjöfarten. Sverige bör här vara drivande för skärpta mål i det nya s.k. takdirektivet. Ett program för rena kuster bör utarbetas inom ramen för EU. Fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett forskarsamarbete inom området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Den lista över hotade arter som skyddas i art- och habitatdirektivet bör omarbetas oftare.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 21 anfördes att de internationella bokföringsreglerna för redovisning av nybeskogning, återbeskogning, avskogning och skogsförvaltning Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) snarast möjligt ska införlivas som en integrerad del av Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Yrkande 22 i samma motion tar upp frågan om det svaveldirektiv som planeras träda i kraft 2015 och som innebär att sjötransporterna till och från Sverige ska ske med ett fartygsbränsle med högst 0,1 procent svavelinnehåll. För södra Europa anger direktivet ett generösare gränsvärde. Hela förslaget måste enligt motionen omarbetas från grunden, och man bör ta en rimlig hänsyn till svenska företags unika förutsättningar och landets välstånd.

Utskottets ställningstagande

Klimatfrågor

De internationella klimatförhandlingarna har som anfördes i skrivelsen fortsatt under året. Fokus låg på att slutföra förhandlingarna om en andra åtagandeperiod av Kyotoprotokollet, avsluta förhandlingsspåret om långsiktigt samarbete (LCA) och enas om former och inleda förhandlingar inom ramen för Durbanplattformen dels om en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse som ska antas senast 2015 och träda i kraft 2020, dels om arbetet för att sluta gapet mellan nuvarande utfästelser om utsläppsminskningar och vad som behöver göras innan 2020 för att kunna nå tvågradersmålet. Rådsslutsatser antogs i mars för att följa upp partsmötet i Durban i slutet av 2011. Rådsslutsatser antogs också på miljørådets möte i oktober om EU:s positioner inför partsmötet i Doha i november–december 2012. Huvudbudskapet i rådsslutsatserna inför Doha var att driva på förhandlingsprocesserna utifrån det som beslutades vid partsmötet i Durban 2011 och genomförandet av åtgärder för att tvågradersmålet ska kunna nås. Rådet för ekonomiska och finansiella frågor antog slutsatser om klimatfinansiering i maj och november. I Doha nåddes beslut om ett paket, The Doha Climate Gateway, där man bl.a. antog

- ratificerbara ändringar i Kyotoprotokollet för att kunna ingå en andra åtagandeperiod
- förhandlingsspåret LCA, som pågått sedan Bali 2007 avslutades

- en arbetsplan för den framtida globala överenskommelsen.

Förhandlingarna ska vara klara 2015 och ändringarna träda i kraft 2020. Ett nytt partsmöte ska äga rum mot slutet av 2013. FN:s generalsekreterare kommer att kalla till ett klimatmöte mellan regeringscheferna 2014.

Utskottet har uttalat sig om systemet med utsläppsrätter i betänkande 2012/13: MJU11 Klimatpolitik m.m. Utskottet anförde följande.

När det gäller systemet med utsläppsrätter under Kyotoprotokollet och överskott av AAU:er (Assigned Amount Unit) konstaterar utskottet att en överenskommelse uppnåddes i Doha. Överenskommelsen innebär att överskottet av AAU:er får sparas och användas för eget bruk men en begränsning på inköp införs på 2 procent. I en gemensam deklaration har de potentiella köparländerna, dvs. de länder som har bindande åtaganden enligt protokollet men inget eget stort överskott, förbundit sig att inte köpa AAU:er. Avgörande för att lösa ut frågan var att alla potentiella köparländer, inklusive EU, Norge, Japan, Australien och Schweiz, lovade att inte köpa några AAU:er från den första åtagandeperioden. Utskottet noterar att det hjälpte till att stärka miljöintegriteten och var viktigt för att önatationer och fattiga länder skulle kunna acceptera avtalet. Enligt uppgifter från Miljödepartementet kämpade Ryssland, Ukraina och Vitryssland in i det sista för att inga inskränkningar skulle ske. Utskottet erinrar om att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen har gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade svenska överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Utskottet noterar vidare att regeringen hösten 2010 uppgav att det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen har även senare uppgivit att man avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Utskottet vill även hänvisa till vad miljöminister Lena Ek anförde i en interpellationsdebatt den 24 januari 2013 (ip. 2012/13:197). Hon uppgav då att Sverige mycket riktigt kommer att få ett betydande överskott av FN-utsläppsrätter (AAU:er), efter första åtagandeperioden. Exakt hur stort överskottet blir kommer att kunna fastställas först när all utsläppsstatistik är verifierad och avräkningen mot Kyotoprotokollet sker. Detta ska enligt Kyotoprotokollets regler ske de närmaste åren med avslut under 2015. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med ett förslag om hur man ska genomföra denna avräkning. Ministern framhöll också att så som hon vid upprepade tillfällen sagt är regeringens avsikt att hantera överskottet av AAU:er på ett sätt som inte innebär några nettoökningar av utsläppen i andra länder. Det får inte råda någon tvekan om att de genom svenska folkets ansträngningar genomförda utsläppsminskningarna i Sverige ska ge en effekt på klimatet och inte ge utrymme för utsläppsökningar någon annanstans, enligt ministern. Vidare anfördes att vårt överskott har kommit till genom att vi i Sverige har sänkt våra utsläpp mer än vad man trodde när vi fick våra utsläppsrätter. Hon framhöll även att det enligt de europeiska reglerna inte är tillåtet att använda dessa utsläppsrätter.

Utskottet var inte berett att föreslå någon åtgärd beträffande systemet med utsläppsrätter enligt Kyotoprotokollet och överskott av utsläppsrätter. Utskottet ser inget skäl att frångå den uppfattningen.

I samma betänkande har utskottet uttalat sig om EU:s mål för utsläppsminskning och EU:s färdplan för utsläppsminskningar. Utskottet anförde följande.

Utskottet har tidigare behandlat motioner om att höja EU:s mål för utsläppsminskningar till 30 procent, bl.a. i betänkande 2011/12: MJU25. Utskottet konstaterade då att regeringen i budgetpropositionen framhöll att Sverige arbetar för att EU ska föra en ambitiös klimatpolitik, t.ex. genom att utarbeta en plan för att minska utsläppen med 30 procent. Även i årets budgetproposition nämner regeringen att man vill se en utveckling där EU:s mål för utsläppsminskningar gemensamt kan höjas från 20 procent till 30 procent till 2020. Utskottet hänvisar också till miljöminister Lena Eks svar på fråga 2012/13:47 den 30 oktober 2012 då hon bl.a. anförde att regeringen verkar för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa sitt klimatmål för 2020 till -30 procent.

Kommissionen antog våren 2011 ett meddelande – Färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppssnålt samhälle 2050 – om hur EU ska nå de klimatpolitiska målsättningarna på ett kostnadseffektivt sätt. I budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 20) framhåller regeringen att den välkomnar initiativet och ser fram emot fortsatta insatser kring bl.a. rätt prissättning genom effektiva marknadsinstrument, policyintegrering, teknikutveckling och innovationer, framtagande av livscykeldata, giftfria och resurseffektiva kretslopp och förändrade konsumtionsmönster. Vidare framhålls att regeringen avser att stödja kommissionen i dess arbete med bl.a. resurseffektivitet. Utskottet noterar att miljöminister Lena Ek i sitt svar på den tidigare nämnda interpellationen (2011/12: 36) anförde att hon ansåg att kommissionens förslag om en färdplan till 2050 var ett relativt bra dokument. Hon påpekade att förslaget var uppdelat i sektorer, att det fanns mål och strategier samt en plan för hur man successivt skulle nå fram till målen. Sverige gav ett starkt stöd till förslaget, liksom Storbritannien och de flesta andra länder, men det fanns några som var lite mer passiva. Ministern framhöll vidare att problemet var att det inte blev något beslut i ministerrådet därför att Polen lade in sitt veto. Hon anförde vidare att det är den situation vi måste förhålla oss till.

Utskottet vidhåller vad som tidigare har anförts om EU:s mål och färdplan.

Under det informella miljørådsmötet i juli 2012 diskuterades finansieringen av klimatanpassningen. Flera medlemsstater tog dock tillfället i akt att kommentera kommissionens kommande förslag till anpassningsstrategi inom EU. Som anförs i skrivelsen förde Sverige fram behovet av en flexibel EU-strategi, som stöd och komplement till nationella anpassningsstrategier. Sverige, med stöd av flera medlemsländer, uttryckte vikten av att EU:s fleråriga budget ska kopplas till klimat och anpassning. Europeiska investeringsbanken och offentlig-privata partnerskap ansågs också vara viktiga för att mobilisera resurser, liksom privat finansiering.

I betänkandet 2012/13: MJU11 noterade utskottet att Sverige framgångsrikt drev på för att få fram ett ökat stöd till utvecklingsländerna under det svenska ordförandeskapet i EU. Vidare anförde utskottet bl.a. följande.

Enligt beslut på FN:s klimatomöten under 2010 och 2011 har höginkomstländerna ett åtagande om en målsättning att via olika finansieringskällor, privata, offentliga och innovativa, mobilisera 100 miljarder dollar årligen fram till 2020 till åtgärder för begränsning av klimatutsläpp och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer. För detta skapades den s.k. gröna fonden. Så som framhålls i budgetpropositionen för 2013 finns det förväntningar på industriländerna att de ska bidra substantiellt till fonden när den blir operativ. Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige ska vara pådrivande i ansträngning-

arna för att utveckla trovärdiga nya former och källor för finansiering utöver offentliga medel, som ett led i en internationell process. Utskottet välkomnar att utformningen av fonden börjar ta form. Världlandet för fonden är Sydkorea. Sverige ingår som ordinarie medlem i styrelsen och representeras av Jan Cedergren. Utskottet anser att det är viktigt att säkerställa att fonden får en effektiv och ändamålsenlig struktur och funktion eftersom en fond måste styras på ett bra sätt för att kunna attrahera finansiering. Det gäller såväl för fondens styrelse och sekretariat som för dess institutioner samt vid förvaltning, kanalisering och uppföljning av medel. Det är viktigt att fonden får ett tydligt mervärde i förhållande till redan existerande fonder. Enligt uppgifter från Miljödepartementet arbetar styrelsen nu med att göra fonden operationell, dvs. att spelregler fastställs för fonden. Därefter kommer finansiella resurser gradvis att byggas upp. Några länder, bl.a. Tyskland och Danmark, har utlovat stöd till fonden när den blir operativ och under förutsättning att den fungerar effektivt. Enligt departementet har Sverige bidragit med 5 miljoner kronor 2012 till fondens sekretariat för startkostnader (möten, u-landsdeltagande osv.).

Att minska utsläppen av växthusgaser är en global utmaning som kräver globala lösningar. Så som redovisas i budgetpropositionen för 2013 har FN enats om att den globala temperaturökningen ska hållas under två grader, men de åtaganden om utsläppsminskningar som hittills har gjorts är otillräckliga för att det målet ska nås. I propositionen framhåller regeringen att klimatförändringarna tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö är regeringens mest prioriterade miljöfrågor (prop. 2012/13:1 utg.omr. 20).

I betänkande 2012/13:MJU11 anförde utskottet följande om det globala samarbetet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en bred internationell överenskommelse om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet. Besluten vid det sjuttonde partsmötet under klimatkonventionen i Durban i december 2012 lägger grunden för en sådan bred och rättsligt bindande överenskommelse som ska träda i kraft 2020. För att en sådan ska kunna nås krävs ett partnerskap mellan fattiga länder som vill se långtgående globala utsläppsreduktioner och progressiva industriländer. I budgetpropositionen anför regeringen att Sverige därför har varit drivande för att skapa ett ökat förtroende i förhandlingsprocessen. Vidare anføres att Sverige har kunnat ta ledningen internationellt genom ambitiösa nationella klimatmål, ett högt klimatbistånd och genom att förmå EU att gå fattiga länder till mötes i nyckelfrågor såsom att gå med i en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Denna strategi har bidragit till att föra parterna åter till förhandlingsbordet och till att EU åter stod i centrum för förhandlingarna vid uppgörelsen i Durban.

I klimatförhandlingarna i Durban 2010 togs beslut om bokföringsregler för utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). De gäller enbart under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod 2013–2017 (eventuellt till 2020). I betänkande 2012/13: MJU11 anförde utskottet följande.

Utskottet noterar att det är oklart vilka bokföringsregler som kommer att gälla för det klimatavtal som ska förhandlas fram till 2015 och som ska gälla från 2020. Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket i sin rapport Underlag till en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050 (rapport 6537) anser att de bokföringsregler som kommer att gälla i ett globalt klimatavtal från 2020 bör användas för att beräkna bidraget från nettoupptag i skogs- och markanvändningssektorn (LULUCF) till visionen om inga nettoutsläpp till atmosfären år 2050. Naturvårdsverket framhåller vidare att de åtgärder som myndigheten bedömer kan införas för att öka kolsänkan, utan betydande negativa konsekvenser för andra samhällsmål, enligt scenarioräkningarna och styrmedelsförslagen kan bidra med allt från noll till fem/tio miljoner ton koldioxid ökat nettoupptag 2050. Förutom att det finns osäkerheter kring hur man mäter skogens kolflöden är framtida nettoupptag mycket beroende av avverkningsnivåer och påverkas av stormfrekvensaktivitet, skogsbränder och insektsangrepp som kan följa av klimatförändringen. Utskottet kan konstatera att det enligt Naturvårdsverket således är osäkert om åtgärderna för att öka nettoupptagen ger det utfall som beräknats. Enligt uppgifter från Miljödepartementet har underlaget till Färdplan 2050 gått ut på remiss.

Av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (KOM(2012) 93), framgår att utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte togs med i unionens klimatåtaganden i klimat- och energipaketet – även om de rapporteras inom ramen för UNFCCC och delvis bokförs enligt Kyotoprotokollet – eftersom man insåg att det fanns allvarliga brister i de internationella bokföringsreglerna för utsläpp och upptag från denna sektor. Genom kommissionens förslag fastställs en rättslig ram för sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk som är åtskild från de regelverk som styr de befintliga åtagandena (EU:s utsläppshandelssystem och beslutet om insatsfördelning). Det innebär att sektorn i detta skede inte formellt kommer att innefattas i minskningsmålet på 20 procent för utsläppen av växthusgaser. Så som framhålls i förslaget är det först när robusta bokföringsregler, övervakning och rapportering har införts som sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk formellt kan tas med i unionens mål för utsläppsminskningar. Utskottet noterar att en överenskommelse om beslutet om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk nåddes mellan rådet och Europaparlamentet under det cypriotiska ordförandeskapet. Enligt uppgifter från Miljödepartementet har Sverige bl.a. verkat för att synliggöra LULUCF:s direkta och indirekta bidrag i miljöarbetet. Sverige berörs inte direkt av förslaget om striktare redovisning av kolpooler eftersom vi redan i dag bokför alla kolpooler under Kyotoprotokollet. Utskottet anser liksom regeringen att det allmänt sett är viktigt att redovisningen av kolflödena är så heltäckande som möjligt för att skapa en effektiv klimatpolitik, men att det kan vara olämpligt att inkludera delar där den vetenskapliga osäkerheten kring mätningar och åtgärders effekter är stor.

Utskottet vidhåller sin bedömning när det gäller dessa internationella klimatfrågor.

Marint skräp

Utskottet erinrar om att EU-lagstiftning och internationella överenskommelser ligger till grund för arbetet med att åstadkomma ett rent och giftfritt hav. De nationella miljökvalitetsmålen Giftfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård är centrala i åtgärdsarbetet. EG-förordningen om kemikalierregistrering (Reach, EG-förordning nr 1907/2006), ramdirektivet för vatten, det marina direktivet och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester (mottagningsdirektiv) är viktig EU-lagstiftning som ställer krav på att åtgärder vidtas. EU:s strategi för Östersjöregionen har ett särskilt avsnitt om farliga ämnen. Arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan sker i första hand i Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) men också i EU och Helcom.

I betänkande 2011/12:MJU16 Avfall och kretslopp anför utskottet följande.

Så som regeringen framhåller i skrivelse 2009/10:213 Åtgärder för levande hav har Helcomländerna enats om att allt avfall som inte får släppas ut till sjöss ska lämnas i land och att medlemsstaterna ska se till att det finns mottagningsanordningar. Utskottet välkomnar särskilt Helcoms rekommendation 28E/10 i vilken det rekommenderas att just marint skräp som fastnar i näten ska omfattas av no special fee-systemet för fartygsavfall. Merparten av de svenska hamnarna har infört ett system för omhändertagande av fartygsavfall enligt no special fee-systemet. I skrivelsen anför regeringen att Sverige bör fortsätta att arbeta för att få till stånd en enhetlig hantering inom EU, i synnerhet i Östersjöområdet, och att det är angeläget att mottagningsdirektivet revideras. Den anför också att det är angeläget att se till att hamnarna har förmåga att ta emot avfall från alla fartyg som vill lämna avfall i land. I skrivelsen framhåller regeringen att den därför avser att ge Sjöfartsverket i uppdrag att tillsammans med övriga berörda aktörer se över dessa möjligheter, både nationellt och internationellt, i syfte att komma till rätta med de problem som finns på området.

Det marina direktivet (numera det s.k. havsmiljödirektivet) trädde i kraft i juli 2008. Genom direktivet fastställs en ram inom vilken medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som behövs för att uppnå eller upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön senast 2020. Varje medlemsstat ska för varje berörd marin region eller delregion utarbeta och genomföra en marin strategi för sina vatten enligt en särskild åtgärdsplan. För Sverige innebär det att strategier ska utarbetas för Östersjön respektive Nordsjön inklusive Kattegatt. I bilaga 1 till havsmiljödirektivet finns ett antal s.k. deskriptorer för att fastställa god miljöstatus. En av dessa rör avfall. Utskottet konstaterar att man genom detta försöker uppnå att inga skador på kustmiljön eller den marina miljön förorsakas genom det marina avfallet. Utskottet noterar vidare att Havs- och vattenmyndigheten den 19 mars presenterade sitt förslag "God havsmiljö 2020". Förslaget, som består av två delrapporter och förslag till föreskrifter, är ett led i genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv och skickas nu på remiss till ett åttiotial instanser. Det innehåller bl.a. en analys av hur Östersjön och Nordsjön mår och vilken social och ekonomisk nytta en god havsmiljö ger.

Utskottet påminner även om att parallellt med det arbete som pågår inom IMO och Helcom gör även kommissionen för närvarande en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester är genomfört i medlemsländerna, vilket utskottet redogjorde för i sitt betänkande 2011/12:MJU9.

Kommissionen publicerade den 7 mars 2013 en grönbok om en europeisk strategi för plastavfall, KOM(2013) 123. Grönboken behandlar bl.a. marint avfall och är under beredning i miljö- och jordbruksutskottet.

Biologisk mångfald

Vid miljörådets möte i juni 2012 antogs slutsatser inför det elfte partsmötet för konventionen om biologisk mångfald och inför det sjätte partsmötet för Cartagena-protokollet om biosäkerhet, som ägde rum i Hyderabad, Indien. Slutsatserna belyser genomförande av den strategiska planen för perioden 2011–2020 från Nagoya, mobilisering av resurser, genomförande av Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser och vinstdelning, marin biologisk mångfald samt den mellanstatliga plattformen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES). Som anförs i skrivelsen agerade Sverige inom EU för en proaktiv handlingslinje inför Hyderabad, för att öka EU:s möjlighet att bidra till att komma framåt i kritiska frågor som finansiella resurser, synergiarbete och marint skydd. I oktober 2012 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning inom EU. Förslaget presenteras med anledning av det s.k. Nagoyaprotokollet som antogs av partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald 2010, som EU och även Sverige har undertecknat.

När det gäller frågan om möjligheten att omarbota art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) har utskottet i betänkande 2012/13:MJU12 Naturvård och biologisk mångfald m.m. hänvisat till ett brev till kommissionen (Andreas Carlgren till Janez Potocnik) den 17 augusti 2011 där Sverige uppmanar kommissionen att ta initiativ för att åstadkomma de ändringar som behövs för att regelverket på ett bättre sätt än i dag ska återspegla behovet av lokal och regional förankring samt lokalt och regionalt beslutsfattande.

Kemikalier

Stora mängder kemikalier används vid framställning av textilier. Ämnen med miljö- och hälsofarliga egenskaper kan finnas kvar också i varor som tillverkas av textil. Människor som kommer i kontakt med dessa kan komma att exponeras för farliga ämnen. Vissa grupper av befolkningen är särskilt utsatta, såsom barn, men även butikspersonal som hanterar stora mängder kläder. I likhet med regeringen anser utskottet att en översyn bör göras och att en sammanhållen lagstiftning för farliga ämnen i textilier bör övervägas på EU-nivå. I oktober 2012 skickade miljöministern och EU-

och konsumentministern ett gemensamt brev till kommissionen med en uppmaning om åtgärder för en översyn av den nuvarande lagstiftningen och behovet av en sammanhållen reglering av farliga ämnen i textilier på EU-nivå. Miljöministern uppmärksammade även frågan vid miljørådets möte i oktober 2012 då den togs upp som en övrig fråga. Initiativet välkomnades av flera medlemsstater. Kommissionen avser att granska ärendet i detalj och återkomma i frågan.

Som anförs i skrivelsen höll den globala kemikaliestrategin Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM) sitt tredje möte i september 2012. Sverige valdes till ordförande för mötet och ledde förhandlingarna där över 500 delegater deltog. Det övergripande syftet med SAICM är att minska skillnaderna när det gäller fungerande kemikaliehantering i olika delar av världen. Målsättningen är att kemikalier senast 2020 ska produceras och användas på ett sådant sätt att skadliga effekter på människors hälsa och miljön blir så begränsade som möjligt. SAICM är unik genom att regeringar, näringslivet och miljöorganisationer deltar på samma nivå. Inför mötet har Sverige genom EU särskilt drivit frågan om behovet av ökat internationellt samarbete om information om kemikalier i varor. Förhandlingarna resulterade i ett beslut om att ta fram ett frivilligt ramverk för information om kemikalier i varor. Ramverket kommer att omfatta varors hela livscykel. En annan viktig fråga för Sverige och EU var att hormonstörande ämnen antogs som en s.k. framkantsfråga, vilket i ett första skede främst betyder att det finns en grund för ett internationellt informationsutbyte om hormonstörande ämnen. Mötet följde även upp resultatet från FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio + 20) om att stärka SAICM, och nio beslut om fortsatt arbete och prioriteringar fattades. Liksom regeringen anser utskottet att besluten kan komma att få positiva effekter och skynda på utvecklingen inom EU och globalt i dessa frågor samt förbättra förutsättningarna att nå miljömålet Giftfri miljö. SAICM-mötet beslutade också att ta fram en övergripande strategi för hur 2020-målet om en säker kemikaliehantering ska kunna nås. Utskottet anser i likhet med regeringen att en sådan strategi kommer att bli central för att målet ska kunna uppnås.

Av budgetpropositionen för 2013 framgår att regeringen nyligen beslutade om etappmål för särskilt farliga ämnen, kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper och information om farliga ämnen i varor. Etappmålen är inriktade på att driva på för att uppnå förändringar inom EU eller på internationell nivå eftersom det huvudsakligen är där som för Sverige gällande regler eller överenskommelser inom området utformas. Inom ramen för Miljömålsberedningens arbete har ytterligare fem förslag till etappmål och åtgärder presenterats. Dessa avser etappmål om ett innovationsdrivande Reach II, ökad miljöhänsyn vid läkemedelsanvändning, nya och förbättrade regelverk för att minska barns exponering för farliga ämnen, likvärdiga krav i EU-lagstiftningen på farliga ämnen i återvunna och nyproducerade material samt en effektivare kemikalietylösning inom EU.

Kemikalieinspektionen redovisade i slutet av mars 2012 regeringsuppdraget Bättre EU-regler för en giftfri miljö som bl.a. omfattar analys av brister och utvecklingsbehov av EU-regler på området och förslag till ändringar som bör drivas av Sverige. Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) lade i juni 2012 till 13 nya ämnen på kandidatförteckningen över ämnen med särskilt farliga egenskaper, däribland blymetansulfonat och formamid. Ämnen som tas upp på kandidatförteckningen har särskilt farliga egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och på miljön, och regeringen avser att bevaka hanteringen av dessa vad avser information, anmälan och tillstånd. Under året har frågor om exponering för bisfenol aktualiserats. Bisfenol A används huvudsakligen som råvara vid tillverkning av polykarbonatplaster och epoxyplaster. Av dessa plasttyper kan man t.ex. göra nappflaskor, cd- och dvd-skivor, skyddslack inuti konserverburkar och tandfyllningsmaterial. Regeringen anmälde våren 2012 till Europeiska kommissionen förbud mot bisfenol A i barnmatsburkar och har uppdragit åt Kemikalieinspektionen att granska användningen av bisfenol A i kvitton, vattenledningsrör, leksaker och barnartiklar. Regeringen fortsätter därmed att ge hög prioritet åt att på nationell nivå kartlägga och åtgärda exponeringen för det hormonstörande ämnet bisfenol A. Analyser och slutsatser i de svenska myndigheternas utredningar kommer samtidigt att bli värdefulla bidrag till pågående utvärderingar på EU-nivå. Med dessa initiativ och eventuella nya initiativ vill regeringen skapa ett tryck på att fasa ut eller substituera det hormonstörande ämnet bisfenol A i ytterligare produkter. I det fortsatta arbetet i denna fråga är försiktighetsprincipen en viktig utgångspunkt. Likaså avser regeringen att noga följa arbetet inom EU vad gäller förekomsten av andra hormonstörande ämnen i konsumentprodukter, såsom parabener. Regeringen var framgångsrik i förhandlingarna om rådsslutsatser om EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och fick vid miljørådets möte i juni 2012 igenom att en giftfri miljö med fokus på barn och giftfria resurssnåla kretslopp ska ingå som en prioritering i det kommande nya miljöhandlingsprogrammet. Regeringen drev också vikten av att ett sjunde miljöhandlingsprogram rymmer de åtgärder som behövs för att åtgärda risker med hormonstörande ämnen, kombinationseffekter och nanomaterial. Regeringen arbetar på bred front i Sverige för en miljömässigt hållbar produktion och konsumtion av läkemedel (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23). Utskottet ansluter sig till det regeringen har anfört om kemikaliepolitiken.

Den 3 oktober 2012 antog kommissionen ett meddelande om den andra översynen av lagstiftningen om nanomaterial, KOM(2012) 572. Meddelandet innehåller en bedömning av om EU-lagstiftningen om nanomaterial är adekvat och en bedömning av genomförandet samt uppföljningsåtgärder. Kommissionens rapport om översynen av Reach, KOM(2013) 49, publicerades i februari 2013. Utskottet har fått uppgifter om att regeringen välkomnar kommissionens rapport om översynen av Reach. Regeringen delar i huvudsak kommissionens analys att Reach fungerar bra och att de juster-

ingar som behöver göras i de flesta fall kan ske genom ändringar i vägledningsdokument och bilagor. Regeringen ställer sig i huvudsak positiv till kommissionens förslag att inte öppna upp Reachförordningen för förhandling. Regeringen har dock följande synpunkter om hur de riskbegränsande elementen fungerar i praktiken. Kvaliteten i registreringsunderlagen behöver säkerställas, reglerna behöver utvecklas för att omhänderta nya risker och det bör beaktas hur förordningen på bästa sätt främjar innovation. Regeringen välkomnar också meddelandet om den andra översynen av regelverket för nanomaterial. Regeringen bedömer att kommissionens meddelande kan utgöra en utgångspunkt för ett EU-gemensamt regelverk. Ett harmoniserat regelverk och gemensamma krav på riskbedömningar är att föredra ur ett konkurrenskrafts-, inre marknads- och miljö- och hälsoperspektiv. Även krav på registrering av nanomaterial bör skyndsamt arbetas fram inom EU. Regeringen är däremot inte övertygad om att kommissionens förslag, dvs. ändringar i bilagor till Reach och ändringar i vägledningsdokument, är tillräckliga för att Reach fullt ut ska kunna tillämpas på nanomaterial. Kommissionen har meddelat att en konsekvensbedömning av det lagda förslaget kommer att genomföras under 2013. Regeringen betonar att konsekvensbedömningen bör utföras på ett sådant sätt att det belyser dels alternativet med införande av separat lagstiftning, dels behovet av ändringar i artikeltext avseende nanomaterial. Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller frågorna om Reach och nanomaterial.

Utskottet har tidigare behandlat förslag om en kemikaliepanel i FN:s regi (se bl.a. 2010/11:MJU15). Som utskottet då anförde är det internationella arbetet av mycket stor betydelse för att produktionen och användningen av farliga ämnen ska minska. Utskottet utgick från att regeringen även fortsättningsvis skulle vara drivande för att skapa en starkare, mer effektiv och framtidsytande global kemikaliepolitik.

När det gäller det internationella arbetet har världssamfundet enats om ett globalt mål om en säker kemikaliehantering till 2020. Inom ramen för detta driver den svenska regeringen kemikaliefrågorna internationellt för att ytterligare stärka regelutvecklingen inom kemikalieområdet. Sverige har exempelvis bidragit aktivt till att nå ett ambitiöst globalt bindande instrument för kvicksilver, vilket världens länder enades om i januari 2013.

Luftfrågor

Som anförts i skrivelsen nådde Europaparlamentet och rådet under hösten 2012 en överenskommelse om en ändring av det s.k. svaveldirektivet (1999/32/EG) beträffande svavel i marina bränslen. Ändringarna framgår av direktiv 2012/33/EU och innebär att Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) ändring av Marpolkonventionens bilaga VI, som antogs 2008, införs i EU-rätten. De viktigaste förändringarna är följande:

- I svavelkontrollområden får fartyg från 2015 endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,1 viktprocent. Svavelkontrollområden finns i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen samt runt Nordamerikas kuster och Puerto Rico.
- Från 2015 får fartyg som färdas på EU:s vatten utanför svavelkontrollområdena endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,5 viktprocent. Enligt IMO:s beslut kan denna tidsgräns skjutas upp fem år i fall det råder global brist på bränsle. Enligt EU:s beslut ska denna möjlighet inte utnyttjas.

Som ett alternativ till bränsle med lågt svavelinnehåll kan fartygen vara försedda med teknik som sänker utsläppen i motsvarande utsträckning eller drivas med andra bränslen. Direktivet innehåller även bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska kontrollera efterlevnaden och införa sanktioner för den som bryter mot bestämmelserna. Tillsammans med Lettland lämnade Sverige enligt skrivelsen en röstdeklaration med innebörden att de båda länderna förespråkade att samma krav som ska gälla i svavelkontrollområdena, av miljö- och konkurrensskäl borde gälla inom hela EU. Samråd med riksdagen ägde rum i december 2011. På Sveriges initiativ togs det i direktivet in en uppmaning till kommissionen att utarbeta ett stödprogram som motsvarar flygsektorns "Clean sky". Det innebär att kommissionen ska bjuda in berörda aktörer från näringslivet att samfinansiera viktiga utvecklingsprojekt som ligger en bit från marknadsintroduktion.

När det gäller luftfrågor vidhåller utskottet följande, som anfördes i betänkande 2012/13:MJU11.

Utskottet noterar att luftkvaliteten är förhållandevis god i Sverige men att det krävs ytterligare insatser för att nå det tillstånd som beskrivs i miljökvalitetsmålet Frisk luft och preciseringarna. Enligt budgetpropositionen för 2013 tycks halterna av mindre partiklar (PM_{2,5}) minska och det långsiktiga målvärdet bedöms kunna nås till 2020 med beslutade och planerade styrmedel. Förutsättningarna att nå halterna som anges i preciseringen har förbättrats eftersom Europas länder i början av maj i år enades om en ändring av Göteborgsprotokollet om kortlivade gränsöverskridande luftföroreningar. Protokollet innehåller uppdaterade nationella utsläppstak till 2020 för kväveoxider, svaveldioxid, ammoniak och flyktiga organiska ämnen. Dessutom har ett nytt tak för små partiklar, där svart sot (black carbon) ingår som en delmängd, tillkommit.

[– – –]

Utskottet välkomnar att EU-kommissionen planerar ett luftvårdspaket under 2013 med en översyn av direktivet om nationella utsläppstak för luftföroreningar och av EU:s luftkvalitetsdirektiv som på sikt förbättrar luftkvaliteten. Dessutom håller EU på att genomföra den internationella sjöfartsorganisationens (International Maritime Organization, IMO) skärpningar av kraven på svavelhalten i marina bränslen, vilket bl.a. leder till sänkta bakgrundshalter av mindre partiklar. Så som framhålls i budgetpropositionen för 2013 tar det lång tid innan exempelvis äldre bilar och arbetsmaskiner med höga utsläpp byts ut, och det tar då också lång tid innan de nu beslutade åtgärderna ger effekt. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att de långsiktiga besluten behöver

kompletteras med åtgärder som ger effekt både lokalt och på kortare tid. När det just gäller kraven i det reviderade protokollet är de inte så ambitiösa som Sverige skulle ha velat enligt Miljödepartementet. Miljödepartementet har även upplyst utskottet om att Sverige liksom många andra länder redan uppfyller, eller kommer att uppfylla, de krav som ställs utan att behöva besluta om ytterligare åtgärder. För att kunna få bättre luftkvalitet är Sverige beroende av att åtgärder vidtas i andra länder. Luftföroreningar är ett stort problem för många medborgare inom EU. Som ovan nämns gör EU-kommissionen nu en översyn av luftvårdslagstiftningen i syfte att fastställa nya långsiktiga mål efter 2020 och har lanserat 2013 som ett Year of Air (luftens år). Förhoppningen är att EU 2013 ska kunna anta en ny tematisk strategi för luftföroreningar, ett kompletterat luftkvalitetsdirektiv samt ett nytt s.k. takdirektiv.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 13 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 21 och 22.

Stockholm den 2 maj 2013

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjälmred (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V) och Inger Fredriksson (C).

Avvikande meningar

1. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (S)

Matilda Ernkranz (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Den nya utformningen av EU:s jordbrukspolitik de närmsta sju åren kommer att antas inom kort. Vi delar regeringens uppfattning i flera principfrågor. Vi menar liksom regeringen att jordbrukssubventioner och marknadsinterventioner i EU:s jordbrukspolitik bör avskaffas. Vi anser att den viktigaste principen i det arbetet är att jordbruksstöden omdirigeras till det som kallas kollektiva nyttigheter i form av klimat- och miljöåtgärder. Landsbygdsprogrammets andel av den gemensamma jordbrukspolitiken bör därför öka. Stöd till jordbruket kan endast rättfärdigas om det genererar ett mervärde för samhället i stort och riktas till viktiga insatser som marknaden inte klarar av. EU-kommissionens förslag om att miljöåtgärder ska bli krav för mottagandet av gårdsstöd har urholkats. Det finns egentligen inget som tyder på att morgondagens jordbrukspolitik kommer att bli grönare än gårdagens. Undantagen kan komma att gälla över 80 procent av jordbrukarna. Regeringen måste agera mot de förändringar som nu har föreslagits. Viktigt är också att ersättning inte ska kunna utgå dubbelt för åtgärder i pelare 1 enligt förgröningskraven och i pelare 2. Förgrönningen måste anpassas till förhållandena i norra Sverige.

Regeringen bör stå fast vid det som regeringen och miljö- och jordbruksutskottet var eniga om vid överläggningen i utskottet den 15 mars 2012 och agera mot att stora belopp överförs från pelare 2 till pelare 1. Effekten av en sådan överföring kan bli minskade miljöambitioner för jordbruket i Europa samt en snedvriden konkurrens, när länder med minskade miljökrav och högre direktstöd kan producera billigare livsmedel. Stödet är i dag skevt fördelat mellan gamla och nya medlemsländer. Därför är det bra att de nya medlemsländerna nu föreslås få större del av kakan. Den nya prioriteringen Riskhantering inom jordbruket bör strykas i landsbygdsprogrammet. Det är en krisreserv som ska möta kraftiga prisvariationer och innebär att länderna kan stödja sitt lands näring för inkomststabilisering. Vi är starkt kritiska till att regeringen nu har öppnat för uppluckrade tvär-villkor. Regeringen bör liksom tidigare arbeta mot sådana förslag.

Regeringen har meddelat att den kan tänka sig att acceptera ett förslag om frivilliga fonder som ska finnas i en reserv för kristider. Vi menar att detta går tvärt emot grundsynen om en fri marknad i EU. Ett statsstöd av detta slag motverkar den fria rörlighetens grundprinciper. Prissvängningar är normalt i en marknadsekonomi och är något som alla branscher måste hantera. Vi menar att jordbrukssektorn långsiktigt måste stå på egna ben. Det kan den inte göra om den inte tar höjd för skiften i efterfrågan och

tillgång. Regeringen bör även fortsättningsvis arbeta för att sockerkvoterna, vinplanteringsrättigheterna och stödet till producentorganisationerna ska avvecklas i den takt som planerats.

I den nya fiskeripolitiken i EU bör försiktighetsansatsen tillämpas och ekosystemansatsen gälla, och målet bör vara att fiskeripolitiken ska nå ett maximalt hållbart nyttjande senast 2015. Reformen bör säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheten skapar långsiktigt hållbara miljömässiga förhållanden, att fiskeripolitiken följer de mål som finns i unionens miljölagstiftning samt att utkastförbudet utformas som ett generellt förbud med en lista på undantag, snarare än det partiella förbud som nu föreslås. Vi anser också att en ökad regionalisering är rätt väg att gå. Vi anser liksom regeringen att det är viktigt att fiskeflottornas kapacitet överensstämmer med fiskemöjligheterna men vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara fiskenyttjanderätter (TFC, Transferable fishing concessions,) är rätt lösning. Vi ser med tillfredsställelse på att en majoritet av medlemsländerna nu ställt sig bakom ett frivilligt system.

EU:s beslut om fiskeriförvaltning i Östersjön och i Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för hotade arter. Det är den enda sättet att säkra jobben i fiskerisektorn och i förädlingsindustrin samt ge svenska konsumenter möjlighet till fiskprodukter av hög kvalitet i framtiden. Ålen är en art som är starkt hotad. Älfisket i EU behöver stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva detta aktivt om vi över huvud taget ska ha kvar ett ålbestånd i Europa.

Vi är kritiska till att EU ännu inte har beslutat om maxtransporttider för slaktdjur på åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang uppmärksamma rådet på den resolution som Europaparlamentet nyligen antog som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp till ny prövning. Vi menar att denna fråga bör vara prioriterad för den svenska regeringen. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom den bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre, jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Det är ett första steg för att sedan kunna slå fast minskningsmål för användningen av antibiotika inom EU.

Den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning på övriga sammansatta köttprodukter på framtiden. Vi menar att det borde vara prioriterat för regeringen att driva denna fråga vidare. Att minska kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU. Vi vill se över bästföremärkningen och hitta ett nytt sätt att informera om hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till märkningen "minst hållbar till". Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn av detta inom EU.

I uppföljningsarbetet efter Rio + 20 bör Sverige vara en viktig röst både inom EU och internationellt för att fästa uppmärksamhet på den rådande ojämlika maktsituationen i världen som exempelvis gör att fattiga länder tvingas till privatiseringar av vatten för att få lån via Världsbanken. Konferensen i Rio lyfte begreppet grön ekonomi men vi menar att det bör fyllas med innehåll.

Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves, eftersom utsläppen annars sker någon annanstans. EU bör ta på sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020 oavsett andra länders åtaganden och anta den färdplan mot 2050 som kommissionen har lagt fram. Detta har blockerats av några medlemsländer. Här måste Sveriges och EU:s insatser för att övertyga de tveksamma länderna öka. Regeringen bör stödja kommissionens arbete i detta. Vi vill att FN:s miljöprogram Unep stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN som bör prioritera arbetet som görs inom ramen för FN:s klimatpanel (IPCC). Detta bör Sverige arbeta för inom EU.

Vi anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund), vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klarlägger för omvärlden hur stor EU:s insats i fonden ska bli.

Kemikaliespridningen är ett av de stora miljöhoten i världen just nu. Vi menar att FN behöver tillsätta en forskningspanel så som redan har gjorts för klimatfrågan och som planeras för biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Sverige ska driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalieförordning Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolymämnen inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas djupare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Definitioner av ämnen som hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande bör leda till att ämnena förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter även i låga halter. I dessa fall är ett totalt förbud enda alternativet; vi menar t.ex. att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen finns i textilier. Användningen av bekämpningsmedlet parakvat bör stoppas internationellt.

Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU15). Regeringen bör ta initiativ i EU för att skärpa den gemensamma lagstiftningen för att fasa ut tungmetaller.

Utsläppen från sjöfarten är den enskilt största källan till förorening i Sverige. Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat om införlivandet av IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol), i det s.k. svaveldirektivet. Genom Marpolkonventionens införande beräknas nedfallet av svaveldioxid från sjöfarten minska i Sverige med 85 procent. Vi socialdemokrater tror att det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden. Det är nu av stor vikt att EU, ensamt eller tillsammans med IMO, tar initiativ till ett globalt system med handel med utsläppsrätter för sjöfarten. Utsläppshandeln kan bli ett viktigt verktyg i arbetet med att minska sjöfartens klimatpåverkan.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takdirektiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att för att få till stånd ytterligare utsläppsbegränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Sverige bör inom EU arbeta för en internationell konvention eller mot svarande om hållbar havsförvaltning för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Det marina skräpet är ett stort miljöproblem. Regeringen bör arbeta fram ett program för rena kuster inom ramen för EU. Fiskare bör, så som skett inom projektet Save the North Sea, kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamn i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat eller kommer från internationell sjöfart.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), ett forskarsamarbete inom det området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande i dessa frågor i EU. Frågorna om biologisk mångfald är gränsöverskridande. Ett av EU:s starkaste redskap

för att klara den biologiska mångfalden är art- och habitatdirektivet. Men vi socialdemokrater vill se att den lista över hotade arter som skyddas i direktivet omarbetas oftare. Regeringen bör i EU arbeta för att nya arter som hotas kan föras upp på listan och arter där en gynnsam bevarandestatus uppnåtts kan avföras från listan. Det behövs en mekanism i direktivet för detta.

Detta innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkandena 12 och 13.

2. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s internationella fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och menar att avtalen inte ska förlängas när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetallare, för att upprätthålla en fiskeflotta, främst i Spanien och Portugal, som borde ha anpassats till hållbara fiskerivåer vid det här laget. Vidare finns det en demokratisk och folkrättslig hänsyn som måste visas vid vissa tillfällen. Sverigedemokraterna anser därför att den svenska ståndpunkten ska vara att inte ge kommissionen mandat att förhandla om köp av externa fiskeavtal.

Ett omfattande fusk med innehållet i köttprodukter uppdagades under 2013. Först visade det sig att vissa färdiglagade lasagner innehöll hästkött. Efter det har ytterligare fusk med innehållet i olika produkter rullats upp på löpande band. Fläskkött har hittats i kebab, och vissa produkter har inte innehållit något kött alls. För att få ett slut på fusket och öka spårbarheten samt för att underlätta för konsumenterna att göra upplysta och medvetna val är det Sverigedemokraternas uppfattning att regeringen gentemot EU ska driva frågan om att alla animaliska produkter, även sammansatta, ska ursprungsmärkas för varje led i produktionskedjan.

Vid klimatmötet i Durban 2011 enades man om ett paketbeslut för en andra åtagandeperiod enligt Kyotoprotokollet där en del av beslutet avsåg de internationella bokföringsreglerna för Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF). Inom denna sektor gjorde man det obligatoriskt att upprätta ett bokföringssystem för redovisning av nybeskogning, återbeskogning, avskogning och skogsförvaltning. Enligt beslutet i Durban ska LULUCF också inkluderas i länders utsläppsåtaganden som en integrerad del. Som med så mycket annat lägger sig EU i genomförandet av de åtaganden vi gjort enligt detta internationella avtal, och på vägen hinner man förvränga intentionerna med avtalet som för länderna innebär starka incitament för att hantera skogen på ett hållbart sätt. EU-kommissionen har i stället beslutat att LULUCF-sektorn inte ska inkluderas i EU-ländernas EU-interna utsläppsåtaganden och på så sätt får vi det sämsta av två världar, nämligen ett kostsamt och resurskrävande bokföringssystem, utan att det

skapas några som helst incitament till ett bättre skogsbruk. Sverigedemokraternas uppfattning är att LULUCF snarast möjligt ska införas som en integrerad del av Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod.

Företrädare för det svenska näringslivet är med rätta bekymrade över det svaveldirektiv som är tänkt att träda i kraft 2015 och som innebär att sjötransporterna till och från Sverige ska ske med ett fartygsbränsle med högst 0,1 procent svavelinnehåll. Dessa villkor kommer dock enbart att gälla i norra Europa, och i södra Europa anger direktivet ett gränsvärde för svavelinnehållet på 0,5 procent och då först fr.o.m. 2020. Detta kommer att bli mycket kostsamt, inte minst för den svenska basindustrin, och man räknar med ökade transportkostnader på 13–28 miljarder kronor årligen. Detta kommer tveklöst att påverka investeringsklimatet negativt och få stora och långsiktigt negativa konsekvenser för centrala delar av det svenska näringslivet. Man kan också utgå från stora strukturella förändringar i hur olika råvaror transporteras och att många transporter kommer att övergå till transport med lastbil, vilket mångdubblar oljeförbrukningen per transporterat ton jämfört med fartygstransport. I ekvationen om en ökad transport på våra vägar måste man också väga in dödligheten i trafiken. Till saken hör också att sura regn på grund av utsläpp av svaveldioxid i dag inte är ett i närheten lika påtagligt problem som det var för några årtionden sedan, och direktivet ger därmed bara en marginell betydelse till väldigt stora kostnader. Utöver den konkurrensnackdel som svaveldirektivet innebär för den svenska basindustrin finns flera frågetecken angående genomförandet. Inte minst är det svårt att säga om det kommer att finnas tillräckligt med lågsvavligt bränsle på marknaden och om tekniken för rening genom s.k. skrubbar är klar för användning. Sverigedemokraternas uppfattning är att Sveriges regering måste verka för en ändring av direktivet med längre tidsplaner för norra Europa så att man får tid på sig för anpassning och teknikutveckling. Hela förslaget måste omarbetas från grunden så att en rimlig hänsyn tas till svenska företags unika förutsättningar och landets välbefinnande.

Detta innebär att Sverigedemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20–23.